

אכילס ופריאמוס, מתוך: 'איליאדה', שיר כב'

460 "זקן, אל בן אלמות בא לקראתך, אני הרמס.
אבי שלחני אליך להגן ולהורות את הדריך.
אך כעת אפנה ואשוב, ולא אבוא פנימה
לפני עיניו של אכילס, כי יהיה בכך דפי
אם בן תמותה בגלוי יארח אל בן אלמות.
465 אך אתה הכנס וחקק את ברכי בן פלאוס,
ובשם אביו ואמו יפת השער, ובשם בנו
התחנן אליו, וכך תעורר בקרבך את הנפש".
כך הרמס אמר, והלך אל מרומי אולימפוס,
ופריאמוס קפץ מאחורי הסוסים אל הארץ,
470 השאיר במקום את אידאיוס, שחכה והשגיח
על הבהמות. הלך הזקן ישר אל הבית
שבו ישב אכילס היקר לזאוס. מצאחו
בפנים, חבריו ישבו בנפרד, מאלה רק שנים,
אוטומדון הגבור ואלקימוס, צאצא ארס,
475 היו עסוקים לידו. הוא סים לסעד אותו רגע,
לאכל ולשתות, השלחן עוד עמד לפניו. בלי
שראו נכנס פריאמוס הכביר, עמד בסמוך לו,
תפס בזרועות את ברכי אכילס ונשק לידיו,
הנוראות, הקוטלות אנשים, ידיו שהשמידו
480 רבים מבניו. כמו פשאיש נתקף בטרוף עז,
רוצח אדם בארצו, ואז בא אל ארץ אחרת,
אל איש עשיר, ואחוזים בפליאה הצופים בו,
כך התפלא אכילס כאשר ראה את פריאמוס
הדומה לאל, והתפלאו השאר, מביטים זה בזה.
485 ופריאמוס פנה אליו בתחנונים, ואמר לו:

"אֲכִילֶס הַדּוֹמָה לְאֵלִים, זָכַר אֶת אַבְיָד,
 בְּשִׁנוֹתָיו הוּא בְּגִילִי, עַל סֵף הַזְקֵנָה הַקּוֹדֶרֶת.
 וְאֵלֶּה אֲשֶׁר גָּרִים בְּשִׁכְנוֹת בְּנֹדָאֵי מְצִיקִים לוֹ,
 וְאִין שָׁם אַחַד שְׁיַגֵּן עָלָיו מִתַּגְרָה וּמֵהָרֶס.
 490 אֵךְ הוּא לְפַחוֹת כְּשֹׁמֵעַ עֲלֶיךָ, שְׁאַתָּה חַי עוֹד,
 שְׁמַח בְּכֶךָ בְּלִבּוֹ, וּמִקֵּנָה יוֹם אַחֲרֵי יוֹם
 שְׁיִרְאֶה אֶת בְּנוֹ הָאֵהוּב שֶׁבַּ מֵאַרְץ טְרוּיָה.
 אֵךְ אֲנִי, גּוֹרְלִי הִיָּה רַע. בְּטוֹבֵי הַבְּנִים הַתְּבָרְכָתִי
 בְּטְרוּיָה הִרְחַבָּה, וּמֵהֶם בְּעֵינַי לֹא שָׁרַד אִישׁ.
 495 הֵם הָיוּ חֲמָשִׁים כְּאֲשֶׁר הִגִּיעוּ בְּנֵי הָאֲכֹאִים;
 תִּשְׁעָה עֶשֶׂר מֵהֶם נוֹלְדוּ לִי מִרְחֹם אוֹתָהּ אִם,
 וְנָשִׁים אַחֲרוֹת בְּאַרְמוֹן יְלָדוּ אֶת הַשָּׂאֵר; וּמֵאֵלֶּה
 אֲרִס הַמְּשֻׁתָּלֵל פָּרַק לְרַבָּם אֶת בְּרִפְיָהֶם.
 אוֹלָם נוֹתֵר לִי אַחַד שֶׁהִגֵּן עַל הָעִיר וַיִּוְשְׁבֶיהָ,
 500 אוֹתוֹ לֹא מִזְמַן הִרְגַּתְּ אֶתָּה כְּשֶׁהִגֵּן עַל הָאָרֶץ,
 הֶקְטוֹר; לְמַעַנּוֹ אֲנִי בָּא אֶל סְפִינּוֹת הָאֲכֹאִים,
 כְּדֵי לְפַדּוֹתוֹ מִיָּדְךָ, וְאֵתִי כִּפָּר לְאִין סֹפֵר.
 כִּבֵּד אֶת הָאֵלִים, אֲכִילֶס, וּזְכוֹר אֶת אַבְיָד
 חֲמַל גַּם עָלַי. הֵן אֲנִי אֲמַלְל אֶפְלוֹ מִמֶּנּוּ;
 505 סְבִלְתִּי אֶת מָה שֶׁעוֹד לֹא סָבַל אָדָם עַל הָאָרֶץ,
 עַל יָדָיו שֶׁל הָאִישׁ הוֹרֵג יְלָדֵי הַנְּחֻתֵי שְׁפֹתֵימִים".
 כֶּךָ אָמַר, וַחֲשַׁק לְבַפּוֹת עַל אֲבִיו עוֹרֵר בּוֹ.
 הוּא לָקַח אֶת יַד הַזְקֵן וּבְרָךְ דְּחַפּוֹ מִמֶּנּוּ,
 וּשְׁנִיָּהֶם נִזְכְּרוּ, זֶה בְּכָה בְּשִׁבְרוֹן לֵב עַל הֶקְטוֹר
 510 הוֹרֵג הַגְּבָרִים, שֶׁפּוּף לְפָנָיו רִגְלָיו שֶׁל אֲכִילֶס,
 וְאֲכִילֶס פִּעַם בְּכָה עַל אֲבִיו, וּפִעַם בְּכָה עַל
 פְּטְרוֹקְלוֹס; וְקוֹל יִבְבוּתֵיהֶם מִלֵּא אֶת הַבַּיִת.
 אֵךְ כְּשֶׁאֲכִילֶס הֵאֱלָהִי רְנָה מִסְפִּיק בְּכִי
 וּמִנְפָּשׁוֹ וּמֵאֲבָרָיו הִתְשׁוּקָה לְכֶךָ סָרָה,
 515 הוּא קָפֵץ מִכְּסָאוֹ, הִקִּים בְּיָדוֹ אֶת הַזְקֵן,
 נִכְמְרוּ רַחֲמָיו עַל רֵאשׁוֹ וְעַל זְקֵנוֹ שֶׁהִלְבִּינּוּ,
 וּפָנָה אֵלָיו בְּמַלִּים מְכַנְּפוֹת וְאָמַר לוֹ:

"הו האמלל, ודאי בלבך הרבה התעניית.
 איך העזת ללכת לבד אל ספינות האכאים
 520 ואל מול עיני, האיש שרבים וטובים מבניך
 הרג בנדיו? נראה שלבך לב מברזל הוא.
 אף בוא, שב על פסא, ושנינו מוטב שנגיח
 למכאובים למצא רגע בלב, על אף יגוננו.
 הרי מצנת הקינה אין מפיקים שום תועלת.
 525 כך טוו האלים לבני האדם חסרי הישע,
 לחיות במצוקה, ואלו אותם דאגה לא פוקדת.
 יש שני פדים שעומדים על הרצפה בבית זאוס,
 אחד לרעות, ושני לטובות שהוא חולק לנו.
 אם זאוס השש להרעים מערבב וחולק משניהם
 530 למישהו, הוא פוגש חליפות גם צרה וגם אשר.
 אף לזה שחולק רק צרות, הוא עשהו לכלי ריק,
 הרעב המציק מוליכו על הארץ ונפלאותיה,
 נודד בלי כבוד מצד אנשים ואלים משמים.
 כאלה מתנות הפאר שנתנו האלים לפלאוס
 535 מלדה. הוא עלה על כל בני האדם שהיו אז
 בעשר ובהצלחה, ומלף על המירמידונים,
 ולו, בן תמותה, האלים אלה לאשה העניקה.
 אף גם עליו האל הביא אסונות; לא נולד לו
 בארמונו גזע בנים שיירשו סמכות מלך,
 540 רק בן אחד הוליד, קצר ימים. ולי אין יכלת
 לךאג לו כבוא הזקנה, משום שהרחק מהארץ
 אני יושב פאן בטרויה ומכאיב לך ולילדיך.
 ועליך, זקן, שמענו, שפעם לבלבת באשר.
 בשטח שלסבוס, נחלת מקר, בלב ים תוחמת,
 545 מפריגיה צפונה ובהלספונטוס שאין לו אפסים,
 אומרים שזרת, זקן, בעשרך ובבניך.
 והנה צאצאי אורנוס הביאו עליך אסון זה,
 תמיד מסביב לעירך עורכים קרבות, ונשפך דם.
 אף עמד בדבר, אל תקונן בלבך ללא הרף;

550 אַם תִּצְטַעַר עַל בְּנֵךְ לֹא תִשָּׂיג בְּכֶךְ מְאוּמָה,
 לֹא תִחְזִירוּ לַחַיִּים, וְצַרָּה חֲדָשָׁה תִמְצָא קִדְמֶיךָ.
 וּפְרִיאָמוֹס הַזֶּקֶן הַדּוֹמָה לְאֵל אֲזַעֲנָה לוֹ:
 "אַל תּוֹשִׁיב אוֹתִי עַל כֶּסֶף, יִקִּיר אֵל, בְּעוֹד הַקְּטוֹר
 שׁוֹכֵב מְזוֹנָח בֵּין הַצְּרִיפִים; אֲלֵא בּוֹ בְּרַגְעַ
 555 הַחֲזוֹר לִי אוֹתוֹ, יִרְאוּהוּ עֵינַי, וְקִבַּל אֶת הַכֶּפֶר
 הָרַב, זֶה שְׂאֵנוּ נוֹשָׂאִים. שְׂמַח בּוֹ, וְשׁוֹב אֶל
 אֲדַמַּת אַבּוֹתֶיךָ, הוֹאִיל וּמִלְכַתְחִלָּה הִרְשִׁיתָ
 שְׁעַדְיָן אֶתְיָה, וְאַרְאָה אֶת אוֹרָה שֶׁל הַשֶּׁמֶשׁ."
 וְאַכִּילְס מֵהִיר הַרְגָּלִים הַזְעִיף מִבֶּט וְאָמַר לוֹ:
 560 "זֶקֶן, אֵל תִּכְעִיס אוֹתִי עוֹד. אֲנִי חוֹשֵׁב מִמִּילָא
 לְהַחֲזִיר לְיַדְיָךְ אֶת הַקְּטוֹר. בָּא אֵלַי שְׁלִיחַ זְאוּס,
 אֲמִי שְׂיִלְדָה אוֹתִי, בַּת הַזֶּקֶן בְּעַמְקֵי יָם.
 וְאֲנִי בְּלִבִּי יוֹדַע אוֹתְךָ, פְּרִיאָמוֹס, לֹא תִסְתִּיר זֹאת,
 שְׂאִיזָה אֵל הוּא הוֹבִילְךָ אֶל סְפִינוֹת הָאֲכָאִים.
 565 כִּי אֵין אָדָם שְׂיַעֲזוּ וַיְבוֹא, וְאֵף לֹא צָעִיר כַּח,
 לְמַחְנָה. מִהַשּׁוֹמְרִים אֵין לְחַמֵּק, וְלֹא קַל
 יִהְיֶה לְאֵף אִישׁ לְהִסִּיר אֶת הַבְּרִיחַ שֶׁעַל שְׁעָרָנוּ.
 לְכֵן אֵל תַּעוֹרֵר עוֹד אֶת זַעֲמֵי בְּשַׁעַת אֲבָל,
 שְׂמָא חֲלִילָה, זֶקֶן, בְּצַרִּיפֵי לֹא אֲחוּס גַּם עֲלֶיךָ,
 570 אִם כִּי אַתָּה מְבַקֵּשׁ חֲסוּתִי, וְאַפְרָ אֶת צוֹ זְאוּס."
 כֶּךָ הוּא אָמַר, וְהַזֶּקֶן הִתְחַלְחַל וְצִיַּת לוֹ.
 וְאֲזַ בֶּן פְּלֵאוּס דִּלַּג כְּאַרְיָה אֶל פֶּתַח הַבַּיִת,
 לֹא לְבָדוֹ, אֲלֵא עִם שְׁנֵי מְשֻׁרְתָיו שְׁלוּוֹהוּ,
 הַגְּבוּר אוֹטוֹמָדוֹן וְאַלְקִימוֹס, אֶת אֵלָה אֲכִילְס
 575 הוֹקִיר מַעַל שְׂאָר חֲבֵרָיו אַחֲרֵי מוֹת פֶּטְרוֹקְלוֹס.
 אֶת הַסּוֹסִים וְהַפְּרָדִים מִהֶעֱלָ הֵם הִתִּירוּ,
 הַכְּנִיסוּ אֶת הַכְּרוֹז, דּוֹבֵר הַזֶּקֶן, וְנִתְּנוּ לוֹ
 כֶּסֶף שְׂיִשָּׁב, וּמַעַל הָעֵגְלָה הַמְּהֻקְצַעַת
 נִשְׂאוּ אֶת הַכֶּפֶר שֶׁלֹּא יִמָּנֶה, פְּדִיּוֹן לְרֹאשׁ הַקְּטוֹר.
 580 הַשְּׂאִירוּ בָּהּ שְׁתֵּי גְלִימוֹת וּכְתַנַּת פָּאָר, שְׂבָאֵלָה
 אֲכִילְס יְלִיט אֶת הַמַּת כְּאֲשֶׁר אֵל בֵּיתוֹ יִקְחוּהוּ.

על השפחות הוא צוה לרחצו ולמושחו בשמן,
 אף לשאתו אל הצד, מחשש שפריאמוס יראה את
 בנו, שמא לא ירסן בלבו הנחמץ את הזעם
 למראה בנו, ואז גם אכילס לבו יתרתח,
 585 והוא עלול להרגו, וכך להפר את צו זאוס.
 רחצו השפחות את גופו, ספוהו בשמן זית,
 ואחר השליכו עליו גלימה נאה וכתנת,
 ואכילס עצמו הרימו, הניח על היצוע,
 590 ועם חבריו נשאו אל העגלה המהקצעת.
 הוא אחר כך נאנק, ופנה וקרא אל רעהו:
 "אל תכעס עלי, פטרוקלוס, אם תשמע, ואפלו
 בין המתים, שאת הקטור האלהי החזרתי
 לאביו, הרי הפצוי שנתן לי אינו חסר ערך.
 595 ואני אעניק לך חלק ראוי מפדיון זה."
 כך אמר אכילס האלהי, חזר פנימה,
 ישב בפסא שעצב בשקידה אשר מעליו קם,
 ליד הקיר הנגדי, ופנה ואמר לפריאמוס:
 "בנה החזר לידיך, זקן, כפי שבקשת.
 600 הוא שוכב על מטה. תראה אותו בבוא השחר
 ואז תובילו. ועתה נזכר בפת הערב.
 אפלו ניובה? פת השער חשבה לטעם אכל.
 היא שאבדה בארמון את שנים עשר ילדיה,
 שש בנות וששה בנים באביב נעוריהם.
 605 אותם אפולון הוא שהרג בקשת הכסף,
 בחרון על ניובה, ואת הבנות הציידת ארטמיס,
 כי אמם השותה את עצמה ללטו יפת הלחי,
 אמרה שילדה הרבה ילדים, ולטו רק שנים;
 אף הם, אם כי רק שנים, הרגו את כל ילדיה.
 610 תשעה ימים הם שכבו בדמם, ולא היה איש
 שיקברם, כי בן קרונוס הפך כל אדם שם לאבן;
 אף בעשירי קברו אותם האלים צאצאי אורנוס.
 והיא נזכרה לאכל כשעיפה מלשפך דמעוטיה.

וְעַתָּה בֵּין הַסְּלָעִים, בְּהָרִים נְדָחִים מִפֶּה רֶגֶל,
 615 בְּסִפְּלוֹס, שָׁם, מִסְפָּרִים, לְאֵלוֹת יֵשׁ מְקוֹם מְנוּחַ,
 לְנִימְפוֹת הַמִּתְקַבְּצוֹת וְרוֹקְדוֹת סָבִיב אֶכְלוּיֹס,
 שָׁם הִיא כְּאֶבֶן הוֹגָה עַל כָּל מֵה שְׂאֵלִים עוֹלְלוּ לָהּ.
 וּבְכֵן בּוֹא, גַּם אָנוּ, זָקֵן אֱלֹהֵי, נִתֵּן אֶת הַדַּעַת
 לְמִזּוֹן; וְאַחַר כֵּן תִּשָּׂא אֶת בְּנֶךָ הָאֵהוּב לְאִילִיֹּס,
 620 תִּתְאַבֵּל, וְהִרְבֵּה דְמַעוֹת יִזְלְגוּ עָלָיו מֵעֵינָיִךְ.
 קִפְץ אֲזִי אֶכִּילֶס הַקַּל וְשַׁחַט כְּבִשָּׂה לְבַנַּת צָמֵר,
 פִּשְׁטוּ אֶת עוֹרָה חֲבָרְיוֹ וּבִתְרוֹ הֵיטֵב לְפִי הַנְּהַג,
 אֶת הַבֶּשֶׂר בְּבִקְיָאוֹת קֶצְצוּ וְשִׁפְדוּ נִתַח נִתַח,
 צְלוּ אֶת הַפֶּל בְּזִהִירוֹת, וְאַחַר כֵּן הִסִּירוּ.
 625 לְקַח אֶת הַלֶּחֶם אוֹטוֹמְדוֹן וּבְסִלְסוֹלוֹת חֵן
 הִבִּיא לְשִׁלְחָן, וְאֵת הַמְּנוֹת חֶלֶק אֲזִי אֶכִּילֶס.
 הֵם לְכַבוֹד הַמוֹכֵן לְפָנָיִהֶם שְׁלַחוּ יָדֵים.
 וּכְאֲשֶׁר לְמִזּוֹן וּלְמִשְׁקָה אֶת הַחֶשֶׁק הַשְּׂבִיעוּ,
 פְּרִיאַמוֹס בֶּן דְּרַדְנוֹס הַתְּפֵלָא כְּשֶׁהֵבִיט בְּאֶכִּילֶס,
 630 פֶּה גְדוֹל וְיָפָה הוּא, כְּאֵלֹי אַחַד הָאֵלִים מוֹל הָעֵינַן.
 וְאֶכִּילֶס הֵבִיט בְּפִלְיָאָה בְּפְרִיאַמוֹס בֶּן דְּרַדְנוֹס,
 רָאָה אֶת פָּנָיו הַנְּאוּרִים וּלְקוֹלוֹ הֵטָה אָזְנוֹ.
 וּכְשִׁדִּי הִתְעַנְּגוּ לְהִתְבּוֹגֵן זֶה בְּמִרְאָה זֶה,
 פְּרִיאַמוֹס הִזְקֵן הַדּוֹמָה לְאֵל הַקָּדִים וְאָמַר לוֹ:
 635 "כַּעַת הִצַּע לִי מֵהָר אֶת מִטְתִּי, צְאָצְאָ זְאוּס,
 הִבֵּה נִשְׁכָּב כְּבָר וּבִשְׁנָה מִתּוֹקָה נִמְצָא רִגְעַ.
 כִּי אֶת עֵינַי מִתַּחַת לְעַפְעַפִּי לֹא עֲצַמְתִּי
 מֵהַיּוֹם שָׁבוּ בְנֵי אַבְדֵי אֶת חַיּוֹ תַּחַת יָדֶיךָ.
 אֵינִי חָדַל לְחַשֵּׁב עַל אֶלֶף פְּגָעֵי וְלִגְנָתִי,
 640 וְלִהְתְּגוֹלֵל בֵּין כְּתָלֵי חֲצָרֵי בְּחִלָּאָה וּבְדִמְוִן.
 עַתָּה טַעַמְתִּי מִזּוֹן, וַיִּזֵּן זֹרֵחַ בְּאֲדָם
 יָרַד בְּגִרוֹנִי. לְפָנָי כֵּן לֹא טַעַמְתִּי מְאוּמָה."
 דָּבַר, וְאֶכִּילֶס צָנְהָ עַל רַעְיוֹ וְעַל הַשְּׁפָחוֹת
 לְהַצִּיב מִטּוֹת בְּמִבּוֹא, וְלִהְנִיחַ עָלֶיהֶן
 645 שְׂמִיכוֹת אֲרָגְמָן נְאוּת, וּסְדִינִים לְהַצִּיעַ,

ומעל לערם לכסוי פמה גלימות צמר.
 מהמחסה יצאו השפחות לפידים בידיהן,
 עמלו בןריוות ומהר צמד מטות הן הכינו.
 ואז אכילס מהיר הרגלים הקניטו ואמר לו:
 650 "שכב נא בחוץ, ידידי הזקן, מחשש שגייע
 אחד האכאים היועצים, כי הם מדי פעם
 יושבים כאן אתי ומתעצצים, הרי זה הנהג.
 אם בשחר לילה מהיר יבחין בך איש מאלה
 מיד הוא ילך ויגיד לרועה הצבאות אגממנון,
 655 ועקב כך החזרת גוף המת תתמהמה.
 אך אבקש, אמר לי את זאת ודיק בדברך,
 כמה ימים רצונך ליחד לשם קבורת הקטור
 האלהי. אני אחכה ואת הצבא אעכב אז".
 660 ופריאמוס הזקן הדומה לאל השיב ואמר לו:
 "אם אכן רצונך שנשלים את קבורת הקטור
 האלהי, בכך אכילס, תעשה אתי חסד.
 הן יודע אתה, אנו בעיר נצורים, והעצים
 רחוקים להביאם מההר, והטרוינים מאוד
 פוחדים. תשעה ימים בארמון נקים עליו אבל,
 665 בעשירי נקבר אותו, ותערך סעודת עם,
 ביום האחד עשר נערם את תל הקבר,
 וביום השנים עשר נלחם, אם יש הכרח".
 ואכילס האלהי מהיר הרגלים ענה לו:
 "כך יהיה, פריאמוס הזקן, כפי שדרשת,
 670 ולמשך הזמן שאתה מצוה אשבית את הנשק".
 כך אמר, ואחז בידו הימנית של המלך
 הזקן, בפרק פפו, שמא בלבו יבוא פחד.
 עלו אפוא על יצועם וישנו במבוא הבית
 פריאמוס והכרוז, נבוני עצה שניהם.
 675 אך בפנת צריפו הקבוע היטב גם אכילס,
 ולצדו שכבה בריסאים יפת הלחיים.

(מיוונית: אהרן שבתאי)